

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus III. De Fide. Cùm Fides sit tadix Beatitatis nostræ cælestis, tria
ad illam necessariò requiri: ut sit firma, ad Intellectum hominis primæ &
divinæ Veritati subijciendum: ut profunda, ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

DISCURSUS III.

De Fide.

Christianorum quilibet in Sanctæ Ecclesiæ Paradiso plantatus est ut arbor, aut herba nobilissima, quæ tamen, non ut aliæ in hortis nostris solent, radices deorsum agat, caput sursum, sed quæ radices in Cælo habeat, ut inde pereennem succum trahat, qui vitam tribuat & conservet. Si ita res se habet, quam dicemus esse radicem arboris tam beatæ: Non est quod in ea investiganda fatigemur: manifestat illam nobis Sapiens, atque esse Fidem. *Scire iustitiam & Virtutem tuam, radix est immortalitatis*: sic ille Deum alloquitur. Clara & veraci cognitione attingere ea, quæ ad summam perfectionem, summam potentiam Supremi Legislatoris hujus Universi pertinent, his in terris principium vitæ immortalis est: *radix est immortalitatis*. Quod cum ita sit, minimè mihi mirum videtur, quod tam sollicitè ac anxie nos horretur Apostolus, ut exploremus, & quoad licet experienciâ ipsâ probemus, verène credamus, an non? *Vosmetipsos tentate, si estis in fide: ipsi vos probate*. Nimium quantum interest Arboris Animæ nostræ, firmas egisse radices, quæ si quacunquē sorte sinistra in nobis languerent, omnis mox etiam vitæ spes langueret: *Iustus autem meus ex fide vivit*. Bonâ igitur vestrâ venia, Apostoli securus sententiam, Fidem

hodie nostram comparatione tam necessaria explorabo, & dum ostendam, qualis ipsa in nobis esse debeat, eadem operâ declarabo, qualis ipsa si in se. *Scire iustitiam & Virtutem tuam radix est immortalitatis*.

II. Tres dores sunt radicis nobilis cujusque plantæ. Prima est firmitas, ad illam sustentandam; altera profunditas ad alendam; tertia fecunditas ad illam fructibus suavissimis locupletandam. Hæ ipsæ etiam propriissimæ Fidei dores sunt: firmam esse oportet ad Intellectum primæ veritati constantissimè subjiciendum; profundam, ad eum divinorum mysteriorum cognitionem alendum; fecundam, ad eam quàm plurimis rectè factis ditandum. Agamus initio de Dote prima.

II.

III. Firmam igitur oportet esse nostram Fidem: nec enim Fides ista est quæcunque credulitas, aut assensus alteri loquenti præstitus, sed assensus omnè dubium excludens, qui volens ac libens nec nutet ullo modo, nec vacillet. Inconcussæ hujus firmitatis causa est Veritas divina, quâ assensus Fidei nostræ nititur. Observate proinde, omnè fidem alterius verbis præstitam duobus his fundamentis inniti: prin. ù est sibi persuadere, quod loquens, tanquam de re probè doctus, non fallatur: alterum, quod pro sua bonitate fallere non velit; atque ita faciliùs cre-

Vinc
lovac
spec H
c. 17.

ditur viro docto, quàm indocto; faciliùs viro bono, quàm viro nequam. Hinc apertum est, debere nos Deo fidem infinitam, si talem præstare nostræ esset facultatis, ut eo loquente digna sit, *Credulus digna Deo*, ut cum S. Augustino loquamur. Cùm enim Deus naturâ suâ Veritas sit, nihil quidquam cognoscere potest aliter quàm sit: & cùm naturâ suâ Bonitas sit, non aliter manifestare quidquam potest, quàm illud cognoscat. Unde ipsi credendo, certissimi sumus, quòd non fallamur. Causa igitur, quæ Christianos inducere debet, ad fidem suam certissimam habendam, non hæc esse debet, quòd in ejus gremio nati sint; non quòd isto lacte inde à teneris sint aliti; non quòd alii præeant credendi exemplo; non quòd ita à Sacris Oratoribus edocti, non quòd rationibus inducti sint. Una ac sola esse debet hæc, quòd hujus religionis mysteria Deus revelaverit Ecclesiæ, per Ecclesiam autè etiam nobis. Audite hanc in rem eventum admiratione dignum, Asclepiades Præfectus atrocissimis tormentis divexabat S. Martyrem Romanum; hic cùm adverteret Judicem in excludenda ab anima veritatis cognitione obstinatum, decrevit eum prodigio manifesto aut flectere, aut si contumaciter obliuctaretur, omnem illi adimere se excusandi prætextum. Cruciatum proinde suorum immemor, & ad Asclepiadem conversus, si, aiebat, dictis meis fidem non adhibes, Infantulum hunc omnis doli expertem interroga; & ex ejus ore intelliges veritatem, quam ego annuntio: & cum dicto filiolum tenerum admodum indicat, quem necdum

linguam articulatam in voces solvere doctum Christianarum Matrum aliqua brachiis gestabar. Cùm mox infans exclamavit, & contentâ distinctâque voce, Christus, dixit, verus Deus est; sic ut Præfectus rei novitate attonitus, nec tamen cedere vel sic doctus, quis, torvo vultu responderit, tibi id dixit? respondit puerulus; *Mihi Mater, & Patri Deus*. Responsum isto aptius nemo Christianorum reddere posset, si quando ex eo quæreretur, undenam Religionis nostræ Mysteria agnovit? Quis revelavit tibi, Christum Dei esse Filium, eundem humani generis redimendi causâ mortuum, à morte ad vitam triumphandum rediisse, venturum, ut omne mortaliu genus, unum in locum collectum, judicet? Quis revelavit? respondere oporteret: *Mihi mater dixit, Ecclesia inquam; Ecclesiæ autem Deus*. En igitur totam hujus rei seriem, Christus Servator revelavit Apostolis Fidei nostræ Mysteria, Apostoli docuere Ecclesiam, Ecclesia nos omnes edocet: atque ita tandem à testibus de auditu, venit, ut Leges jubent, ad testes de visu, dum nos illis assentimur, quæ in intimo Patris sui sinu DEI Filius contuetur: *Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* Ioan. 1.
18.

IV. Juvat proin considerare, quàm miserè fallantur cæci illi, qui fidem nostram tam parvi habent, ut de ea non aliter disputent, quàm de vi apertâ animo nostro illatâ; & quia illa obscura est, vellent illi superaddere claram notitiam & scientiam humanam. *Prò temeritatem!*

tem! Somnare, se multis præditum oculis, cæcitatæ prognosticon esse censetur. Sic & isti, dum plus longè quàm alii videre sibi videntur, omni se videndi facultate privant. Fides nostra lumen est in nos derivatum à clara notitia & certitudine ipsius Dei: & scilicet illa stolidorum sit, ac seductorum!

s. dist. 23. q. 2. art. 4. *Fides exemplar habet in Deo, quoad cognitionem & certitudinem, quæ est Angelici doctrina.* Hinc qui sinceri Christiani sunt, non credunt tantùm, sed cum magna tranquillitate credunt, cum satis norint, falli se non posse.

Rom. 15. 13. *Repleti omni gaudio, & pace in credendo:* infantuli instar, qui matris è collo pendulus sùgit lac, quod non videt, & sùgit sine omni metu ac perturbatione, certus se venenum nunquam bibiturum: atque hoc ex capite ne quidem videre desiderant, quod credunt, tam immobiles adhærent vero, quod eos nutare non patitur. Ut ruborem incuteret Hæreticis Albigenisibus Christus, spectandum se in Sacra Hostia præbuit vultu pulcherrimi pueruli, & quidem tempore bene longo, ut, cuicumque collubitam esset, usurpare oculis prodigium posset. In vitatus proinde ad spectaculum tam novum S. Ludovicus Galliarum Rex, eat, reposuit, ad videndum in Hostia Christum, qui de Ejus præsentia in illa dubitat: ad me quod pertinet, certius id mihi est Ecclesiæ testimonio, quàm futurum esset, si hisce meis oculis intuerer. Demus igitur, obscuram esse Fidem: hoc autem quid refert,

si hæc ipsa obscuritas plus habet certitudinis, quàm ipsa apertissima Scientiarum evidentia? *Nox vobis Mich* pro Vosione erit, & tenebra pro divinatione: nobis quoque ad solatium in sensu haud paulò optabiliorè ab ipso Deo dictum existimare possumus.

V. Scientiæ aliæ, & Disciplinæ, ut S. Thomas observavit, & naturâ suâ incertæ sunt, & longi temporis beneficio acquirendæ, cæque etiam causâ ratò animum pleno solatio afficiunt. Naturâ incertæ sunt; quia cum originem trahant à sensibus, quàm facillè in errorem plùs quàm simplicem præcipitant? Ipse oculus, qui minùs quàm ullum aliud sensuum organum in testimonio dicendo fallit, sexcenties tamen & ipse decipit. Affirmat remum aquæ immersum, curvum esse, qui tamen verus est; affirmat colores Iridis veros esse ac stabiles, nec tamen sunt nisi colorum imitamenta; affirmat solem paulò plus quàm palmari magnitudine esse, cum hic molis suæ amplitudine totum globum terraqueum centies sexagies sexties comprehendat. Sed neque plus Rationi nostræ tribuere possumus, quod est alterum à natura datum nobis lumen ad veri in vestigationem. Nam hæc quoque ipsa quoties fallitur, maxime postquam peccato propè exoculata est? Id quod plus satis demonstrat illa sententiarum discrepantia, quæ doctos ad perpetuas lites condemnat; sic ut hac una de Veri-

Veritate (summi omnino momenti ad
 rectam & totius humanæ Republicæ,
 & privati cujusque gubernationem)
 quis nimirum sit Finis hominis ulti-
 mus? Sanctus Augustinus ducentas
 octoginta inter se pugnantem Antiquo-
 rum Philosophorum opiniones enu-
 meret. Quis igitur ambigat, an
 Scientia nostra naturâ suâ incerta sit?
 Sed non minore deinceps tempore ad
 illam acquirendam opus est. Ars lon-
 ga, vita brevis. Sufficiat dixisse,
 ex antiquorum Sapientum numero
 fuisse aliquem, qui quadraginta
 ipsos annos in id impenderit, ut
 Apum naturam, ac Indolem in
 operibus suis conficiendis exploraret
 (quæ vel rustico cuilibet sine inter-
 pellantibus inveni concessum est)
 quin tamen, quod tam studiosè quæ-
 rebat, tandem assequeretur. Cùm
 interim Fides momento propè unico
 Intellectum nostrum locupletet noti-
 tiâ sexcentorum arcanorum, subli-
 mium planè ac pulcherrimorum, ut
 ea ne à longè quidem cuncti Philo-
 sophi Antiqui, Fidei lumine destitu-
 ti, prospicerent: *Quis nemo Prin-
 cipum hujus seculi cognovit.* S. Hie-
 ronymus in illa Christi verba: *Qui
 dixerit fratri suo, Fatue, reus erit geheno-
 na ignis,* affirmat hanc utique Christia-
 nos inter palmarem esse injuriam: quo-
 modo enim Fatuus ulla ratione dici po-
 test, qui Fidei suæ beneficio erudire
 cum stupore posset omnes Aristotelis,
 Xenophontis, Socratis, Platonis Di-
 scipulos; *Qui Christum DEI noverit
 Sapientiam, quâ ratione stultitia, elogio
 denotari potest.*

VI. Gravis deinde calumnia est,
 quâ Fides nostra impetitur, dum cum
 Ratione pugnare dicitur. Non pug-
 nat cum illa, sed illi imperat. Et sicut
 Mathematicarum Disciplinarum stu-
 diosus permittit, ut circini pes unus in
 omnem agatur partem, dummodo al-
 ter centro immotus adhærescat, ita &
 Fides non prohibet, quò minùs Ratio
 pro arbitrio de Fidei arcanis disputet,
 dummodo parte altera à Dei loquentis
 autoritate se divelli non patiatur.

VII. Sed hic rei cardo vertitur, di-
 cet nonnemo, cujus animus peccatis
 plurimis implicitus intritatusque,
 haud aliter ac stomachus noxliis hu-
 moribus refertus, cerebrum vertigine
 rotat. Si mihi constaret certò, Reli-
 gionem hanc, ejusque dogmata à Deo
 manifestata fuisse, insanus essem, si
 porrò ambigerem; cùm Deum men-
 tiri non posse non minùs certum sit,
 quam DEUM esse. Sed quis me secu-
 rum reddet, DEUM esse locutum,
 nec alterius cujusquam commentum
 esse posse Religionem, in quam na-
 scendi sorte velut incidi? Displicet
 hæc mihi arguratio ob causam, quæ
 ad sic arguendum impellere potuit:
 placet tamen illi respondere, ut hac
 ratione plus adhuc lucis affundatur
 iis, quæ hucusque à me in medium
 allata sunt. Illud ante omnia po-
 nendum, nos dum Fide alicui ve-
 ritati assentimur, geminum pro-
 ducere actum. Horum unus est
 actus ipse credendi, qui ad Intel-
 lectum præcipuè pertinet: alter est
 actus, quo credere volumus, qui
 pertinet ad voluntatem. Jam quod

D 3

ad

ad actum ipsum credendi, & assensum Fidei dogmati præstitum spectat, non alio ad eum movemur & impellimur, quàm autoritate primæ veritatis loquentis, ut dicebamus; Voluntas autem illa, quâ credere volumus, pro causis moventibus habet tot illa ac tam multiplicia testimonia, quibus indubitarum redditur, nos ad credendum esse obligatos. Sunt autem hæc Testimonia sanctitas illa ac puritas Religionis Christianæ, quâ omne planè vitiorum genus fugere, virtutes autem omnino omnes sectari docemur. Perperuitas ipsa Religionis, quam tot persecutionum, tot tempestatum, stragium, schismatum turbines non tantum non extinxerunt, sed auxerunt etiam, & confirmarunt flammæ nstæ, quæ quò follibus agitur vehementius, tantò exardescit luculentius. Modus ac ratio, quâ hæc eadem Religio per orbem universum propagata est, per homines nimirum rudes & illiteratos, non facundiâ, non viribus, non opibus validos, & verbo, per inopes Piscatores. Conjuncta tam excellenti morum probitati lectissima Doctrina in viris sanctissimis, qui post Fidei nostræ examina semper illam quovis frumento, jam iterum iterumque cribrato, puriorem sinceriorémque invenerunt. Vaticinia tot ac tanta, quæ in ipso Religionis hujus authore Christo impleta sunt. Miracula, quæ nunquam defuerunt in Ecclesia, nec deerunt, quibusque velut tot sigillis divina dextera obsignavit Religionis nostræ arcana, cum nullum unquam mendacium sic possit affirmare. Vis

illa ac potestas, quam Religionem hunc sectantes obtinent contra malos Dæmones, quos sibi obtemperare, & se abjicere, & denique obsessis corporibus migrare pro imperio cogunt. Sanguis tot Myriadum Martyrum, qui tum demum in apice felicitatis stare sibi visum sunt, cum vitam inter mille cruciatus pro Religionis hujus veritate affirmanda ponere illis licuit. Et quæ sunt alia illustrissima signa ac testimonia, quibus Religio Christiana abundat; Sectæ autem aliæ omnes vel iis penitus desituntur, vel longè inferiore in gradu effulgent. His autem Religio nostra tam credibilis redditur, ut Regio Psalti etiam mensuram non tenuisse viderentur: *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* Si Intellectus, nullo pravarum inclinationum, aut perturbationum fumo offuscatus, hæc rationum momenta, hîc velut aliud agente enumerata, seridè attentèque perpenderit, fieri non poterit, ut non submittat caput, & lubens volensque in obsequium Fidei, tam suavi violentiæ, qualis ista est manus det; *Captivans intellectus in obsequium fidei.* Insanire dicendus est, qui secus fecerit, *Magna insania est Evangelio non credere, cujus veritatem sanguis Martyrum clamat, Apostolica resonant voces, prodigia probant, ratio confirmat, elementa loquuntur, Dæmones confitentur.* Si pronuntiavit Picus Mirandulanus illud ingenii prodigium. Et tamen est in nonnullis Cordis depravati durities, ut veritatem tam manifestam cognoscere eos non sinat. Cera signum impressum facillè recipit; in lapide ope-

Ps. 111

2. Cor. 10. 5

Sap. 14

opera luditur : non utique annuli malè sculpti vitio, sed lapidis, ad figuram recipiendam contumaciâ suâ inepti.

VIII. Ut ad propositum revertamur, quid vobis videtur, Dilectissimi, de Fide quæ primò statim intuentibus apparet rationi summè consentanea; in ultimo recessu, uno & solo Deo tandem nititur ac fundatur? Tam firma, tam fundata est Fides nostra, ut hac parte nullius incrementi sit capax: claritate quidem ac splendore sic crescere potest, ut tandem ex dubia crepusculi luce ad claritatis meridiem peringat; id quod accidit, cum in Cælo Deum in se videbimus; plus tamen obrinere certitudinis nunquam potest. Alterius omnino generis est aliarum Sectarum fides; quæ se ultra fidem humanam non attollit, quæ quantumcunque sit pervicax, limites tamen opinionis vacillantis nunquam excedit, atque idcirco etiam nunquam dubitationem omnem excludit. E diverso nostra Fides lumen est, quod omnes naturæ vires superat, divini sanguinis pretio nobis impetratum, & animæ nostræ, sorte ter felici collatum in Sacto Lavacro, sicut futurum prævidit Sapiens, cum dixit. *Dabitur illi fidei donum electum, & fors in templo Dei acceptissima.* Superat idcirco, ut dicebam, fides nostra certitudine omnium quibuscunque principiis innixorum actuum evidentissimorum certitudinem, idque triplici ex capite: primò quòd de rebus sit, quæ existere magis sit necessarium, deinde quòd deducatur ex principiis minùs subje-

ctis falsitati, & denique quia modos, quo ad illam progredimur, minùs est obnoxius errori, cum exploratoribus tam infidis non utatur.

II.

IX. Ut autem radix ista sit *radix Immortalitatis*, satis non est illam esse firmam in animo; oportet insuper profundam esse: & verè ipsa profunditas plurimum etiam ad firmitatem confert. Quid his verbis indicat istud omnino; fidem nostram non debere hæere in superficie, non debere esse caligine plenam, expertem ordinis ac distinctionis, assentiendo Religionis nostræ arcanis generatim tantum, quin in id incumbamus, ut singula pernoscamus intimiùs. *Acceptus est Regi minister intelligens: ira. Porro. cundiam ejus inutilis sustinebit.* Non amat ignorantes ac rudes ministros Deus; ac propterea qui suâ ignaviâ discere neglexit ea, quibus aptiùs ei serviret, suo tempore certò luet. Pependat proin quisque, duos inter scopulos navigandum. Parte una non decet nos esse æquo curiosiores cum Deo, sic ut quidquid ille dixerit, ejus confestim cum Pharisæis, omnem modestiam & observantiam erga divinum Magistrum deductos, rationem superbè poscimus; *Quare? Quomodo?* Hic enim agendi modus in urbanitatis leges peccare censetur, etiam dum nostris cum Principibus loquimur: credo, quod inde, quia hoc est illos ad respondendum quodammodo compellere, & sic se ipsis velut

supe-

*l. non o
mniū
ff. de se
nat. con
sult.
Serm 96
de Verb.
Dei.*

superiorem monstrate. *Non omnium,
Legum hoc effatum est, quæ statuerunt
Patres nostri, potest reddi ratio.* Si
Sancto Augustino assentimur: *Non est
fides superbiorum, sed humilium.* Si
enim hæc est pœna primæ perfidiæ, quâ
homo in Paradyso terrestri non credi-
dit verbis Dei, & tamen credidit ver-
bis nequissimi serpentis, nemo non vi-
det eam subeundam esse cum demissio-
ne, & animi subiectione, ne dum abo-
lere querimus noxam admissam, ean-
dem potiùs fastu & elatione augeamus.
Parte tamen alterâ fides Christiana non
est fides rudium & imperitorum: te-
nebras illa amat, sed non alias, quàm
quæ ad acurius videndum conducant;
sermè sicut oculi nostri tunc longiùs
prospiciant, cum intima pellicula ni-
gricat. Quid agemus cum certis qui-
busdam è Christianorum numero, qui
ut fideibus accenseri possint, præter
Baptismum habent nihil? Christiani
nativitatis & educationis sorte, sed non
propriâ optione; qui & fidei Mysteria
diligenter didicerint, & titulos ac do-
ctes, quibus illa longè supra Sectarum
aliarum vulgus eminet, pernoverint.
Vix dixerit quis, credentibus, an non
credentibus accensendi sint: videntur
potiùs nec hanc, nec illam ad classem
pertinere, iis perfimiles, qui hem-
plexiâ tacti nec vivi ex toto, nec ex to-
to mortui dici possunt.

*3. Th. 2.
2. q. 2. a.
6.
5. Th. 2.
2. q. 2. a.
7. c. 2.* X. Statuendum igitur ante omnia,
quòd, etsi non omnes Christiani nôsse
teneantur cuncta Religionis nostræ
Dogmata ac Mysteria, cuncti tamen
teneantur obligatione, sciendi aliqua,
illâque distinctè & explicitè credendi,

qualia sunt, quæ Apostolorum symbo-
lo continentur; quæ inter, duo sunt
tam necessariò explicitè credenda, ut
majoris partis Theologorum sententiâ,
fides eorum sit medium, quo sine
de salute aulorum certò sit actum.
Arque hæc sunt Mysterium sanctissimæ
Triados, trium nimirum in una na-
tura Divina impartibili Personarum:
& Mysterium Verbi Incarnati, secun-
dæ inquam ex his tribus personis, Fi-
lii Dei, in mortali nostra carne assum-
pta mortem acerbissimam nostræ salu-
ti restaurandæ passi. Quantus jam
eorum est Christianorum numerus,
qui misero planè ac deplorando in-
statu vivunt, cum dicere & ipsi pos-
sint: *sed neque si Spiritus sanctus est,* *Act. 1.*
audivimus? Nôrunt, unum esse De-
um: nesciunt tamen, naturam Divi-
nam unam eandemque tribus in Per-
sonis esse, sic ut cum tribus idem es-
se nihil penitus simplicissimæ officiat
unitati. Nôrunt mortuum pro ipsis
esse Deum, nec tamen intelligunt,
quænam illa Persona sit, quæ mor-
tali se carne vestierit, ut mori posset.
*Hæc est autem vita æterna, ut cogno-
scant te solum Deum verum, & quem* *Ioan. 11*
missi Jesum Christum. Si autem ita
feres habet, fateri oportebit, jacere
in regione umbræ mortis eos è Christi-
anorum grege, qui Christi asseclæ cum
sint, plus tamen de illo non sciunt,
quàm tantillum illud, quod factis est,
ut ludibrio illum vulgo exponant, cum
aut peierant, aut bile effervescent. In
hac tam densa nocte, quomodo
miseri servient Redemptori suo? quæ-
nam illi deferent obsequia? quo-
modo

If. 1. 3.

l. Scire
leges.
Reg. 16Cal. 3.
6. 32.

modo opem ejus implorabunt, gratias pro acceptis referent? quomodo affectu intimo diligent, si de illo tam exiguam notitiam habent? Canis herum in conferta multitudine agnoscit, quibus potest modis, blanditur, & suum ex ejus præsentiâ sensum ac lætitiâ prodit; Christianus autem, ne hac quidem Christi JESU Servatoris sui notitiâ præditus est! *cognovit bos possessorem suum, & Asinus præsepe Domini sui, Israel autem me non cognovit, & populus meus non intellexit.* Quid tandem emolumentum est in scientia rerum & negotiorum hujus mundi, si hæc conjuncta sit cum ignorantia, quâ tandem viâ ad veritatem & vitam perveniri possit? Satis est infelicibus istis, quòd memoriâ teneant, etsi non nisi mutilas & deformatas, aliquas precandi formulas, & inter has etiam Apostolorum Symbolum; sed hoc quid juvat? ejusmodi scientia, ignorantia loror est. *Scire leges, non est earum verba tenere, sed vim ac potestatem.* Quid utilitatis habet, Symbolum verbatim reddere, Mystèria eo contenta non intelligere? Non est hoc aliud, quàm in summa annonæ difficultate horreum habere frumentum plenum, sed non habere clavem, quâ aditus ad illud aperiri possit, Pſittacus aliquis Romæ Litaneicas Virginis Matris preces didicerat, & non sine audientium stupore identidem recitabat. Fateri oportet, non paucos è Christiana plebe volucris huic notitiâ cedere, qui tam multa memoriter reddere non possent: ad vocum autem, quas proferunt, sensum quod atinet, nihil intellos

R. P. Segneri Christ. Instr. Tom. 1.

& Pſittacum Interest. Judicet jam qui volent, an non promptum ac facillè sit malo Dæmoni in turbido hoc ignorantia stagnopro arbitrio piscari! *Non est scientia DEI in terra:* ait *01. 5. 11* Propheta: ex hoc autem quid consequitur? *Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit.* Invaluerunt in Mundo hæc tam horrenda flagitia, quia nulla DEI in eo notitia est, & nulla ejus acquirendæ industria; perinde ac si vel hoc ipsum nonnullis molestum sit, credere, quòd aliquis Deus sit.

XI. Hinc discetis, quantopere à vobis officij ratio postulet, ut liberos vestros, ut famulos famulasque mittatis ad Templum, ubi catechèsis instituantur; quin ut & vos accedatis, ad ipsa ad eò Religionis nostræ prima elementa pernoscenda; cum non desint ex adultis, quamlibet prolixè barbatis, quibus adhuc lacte sit opus. Quot rerum ad salutem necessariorum inscientiâ vos ipsi laboratis, etsi non omnino nullâ Mysteriorum, quæ dixi, scientiâ essetis imbuti? Nescitis non rarò, ad verum & utilem de admissis dolorem ac pœnitentiam non sufficere voluntatis vestræ facultates, sed Gratia etiam efficaci auxilio opus esse, quæ neque omnibus Peccatoribus, neque quovis tempore, maximè qui noxas noxis cumulando eâ se indignos reddidere, conferatur. Hinc est, quòd, etsi quotidie peccando à cælo receditis longius, tam nihilominus de ejus felicitate obtinenda vivatis securi, quàm securi

E

illi

DISCURSUS TERTIUS.

54

illi vivunt, qui vivendo bravium re ipsa jam sunt consecuti. Nescitis, peccatū esse malum malorum maximum, & à Deo eo odio haberi, quod neque mensuram habeat, neque unquam placari possit; unde ineptè vobis persuaderis, parū interesse, quomodo quis vivat, dummodo deinde se reum pro Sacro Tribunali peragat; nec interesse, semel quis, an centies, aut iterum iterūque priores in sordes recidat. Nescitis, ad veniam admissorum impetrandam sacrae Confessionis ope, necessarium esse dolorem, qui peccatum præ omni alio malo execretur, sicut re ipsa animum ab eo avellat, & inducat ad verum illud unicūque medium usurpandum, fugam inquam occasionum proximarum, quæ toties vos in casum impulerunt. Ex eo, quod hæc, hisque plura similia ignorentur, irreparabilia in animam damna redundant, & Deus

Prov. 19. Ipse asserit; *Ubi non est scientia; non est bonum.* Anima rerum divinarum rudis, instar accipitris, cui venator oculos velat, non obtemperat sibi, ad prædas non se movet, nec ullū discrimen vitat: & si infelices sunt tot inanium Deorum cultores, quia non vident; arguere hinc potestis, quanto fortassis miserabiliores sint Christiani illi, qui cum media in luce habitent, videre tamen pensi non habeant. Dicunt, negotiorum sibi abunde esse, sibi familiarum, mercium, pecorum, & commerciorum intricatissimorum curam incumbere. Sed quid? ane & animam non habent? & tamen hujus rationem habent nullam. Duobus modis, Theophrastus teste, Planta aliqua aliis propinquis

nocet; aut umbræ densitate, aut omni circum humore ad se attracto. Nec alia Fidei conditio est: hujus Mundi negotia, diverticula, oblectamenta, radici huic obsunt; primò umbrā; implicant enim mentem & offuscant propensionibus malè ordinatis: deinde omnem succum, omne alimentum ad se trahendo, sic ut tempus vendendi, emendi, permutandi, imò tempus in omnibus nocturnis conventiculis ridendi, tripudiandi, garruendi, amoribus indulgendi, nullo non vitiorum genere se conspurcandi, momenta autem nulla ad salutis viam perdiscendam supersint, nulla ad Deum primum principium & finem ultimum cognoscendum.

III.

XII Quis jam miretur, Fidem ejusmodi, quæ tam non altè in animæ solum descendat, sed in superficie duntaxat hæreat, fructus nullos ferre? Sunt ex arborum genere, quæ cacumen sublime ad nubes porrigunt, etsi radices in terram parū profundè agant; & tales sunt Cypressi: sed hæc omnes infœundæ sunt. Tertia proinde Fidei suis absolutæ numeris Dos est, ut fruges multas bonorum operum afferat. Est enim Fides, cælestis quædam lux, quæ animum ad cognoscendum illustrat, & voluntatem ad agendum roborat: Virtus est, quæ non contemplatione sola est contenta: sed ad agendum se porrigit: *Fides, quæ per caritatem operatur*: & verò hunc in finem confert nobis Deus donum tam singulare; *Donum Fidei electum*, ut anima apta reddatur ad bona plurima

rima efficienda : eâ etiam causâ Fides Sponsalibus comparatur , quibus Deus & anima mutuo jungantur.

Os. 2. 10. *Sponsabo te mihi in fide : ut intelligamus , horum quoque Sponsalium fructum præcipuum esse fecunditatem.*

Atque hæc ipsa fecunditas incredibile dictu est , quantum Fidem ipsam augeat , ad ipsum usque DEI solium illam deducendo , quin unquam suis in eo quærendo votis frustreretur : *De-*

Pf. 6. 73. *um exquisivi manibus meis , & non sum deceptus.* At è diverso , nisi Fides operibus ex Charitate profectis nutriatur , vitalis non est. *Fides sine operibus mortua est :* & talis cum est ,

Iac. 2. 2. virtutis nomine digna non est , perinde ac cadaveri perperam hominis nomen tribuitur. Quia autem res hæc momenti sanè quam magni est , ut intelligamus necessitatem , quâ & DEI gratiam tueri , & ejus virtute opera digna vitâ æternâ producere debemus , placet clariùs proponere de ea , quid sentiam.

XIII. Duplex mortis genus in cadavere considerare possumus : unum est , quo corpus ab Anima , vitâ suâ , separatur : alterum , quo ipsum putrescit , sic ut tandem in pugillum pulveris ac putredinis redigatur. Eadem fors est Fidei. Moritur illa inprimis per separationem à Charitate , dum peccato anima assentitur. Moritur deinde , cum sensim Fides ipsa corrumpitur , sic ut denique in nihilum redigatur. Negari non potest ; magnam in eo DEI miserationem esse , quòd Peccatores amisâ gratiâ non simul etiam Fidei jacturam faciant ,

Placuit DEO , eâ erga nos , proportionè quâdam , uti benignitate , quâ erga artifices ; aut alieno ære obstructos , aut etiam decoctores , Leges utuntur. Vetant hæc , miseris illis auferri artis suæ instrumenta , ut horum ministerio & vitam tueri , & forassis aliquando etiam contracta nomina delere possint. Sic & DEUS , ut Peccatores spei aliquid retineant , è miserrima sua sorte aliquando emergendi , & exvendi nomina cum Justitiâ divinâ contracta , relinquit eorum in manibus omnium virtutum instrumentum Fidem , quæ etiam earundem , quatenus quidem in cognoscendo versantur , forma est. Istud tamen Fidei mortuæ cadaver , quod in anima peccatrice velut tumulo sepultum relinquitur , paulatim ipsam etiam , quam cum vivo corpore habebat , similitudinem deperdit ; & illud virtutum recuperandarum instrumentum , diu otiosum , tandem ita rubigine exeditur , ut sensim penitus inutile reddatur. Nec id mirum ; cum ea sit Otij ac sitis natura ; omnia tandem corrumpere ; Aqua diu immota , verminat : ædes diu non habitata , sensim in æcerum informem subsidunt ; Equus , diu è stabuli sui pœdore non eductus , vigorem omnem perdit. Hac igitur ratione Fides , etsi vitâ destituta non esset , magnum tamen subiret exitij sui discrimen , eo solum , quòd otio torperet , & nulla virtutum opera efficeret. Quanto igitur magis , vel vestro judicio , parum ab extrema perniciè , mortua aberit ?

Cum in animo Peccatoris subsistere cogitur, condicione est sibi nimium quantum durâ ac violentâ: hæret ibi tanquam compedibus vincâ, ut Apostolus verbis illis innuit: *Qui veritatem Dei in iniustitia detinent.* Atque ita facillimum est istud quoque violentum minime esse diuturnum.

XIV. Hæc autem illi maxime sibi dicta existiment, qui fœdas libidines sectantur, & passim corpori suo ac carni permittunt, quidquid illam, quantumvis turpiter, delectare potest: de ijs enim accipiendæ potissimum sunt terribiles illæ DEI voces:

1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. Id quod S. Hieronymum

induxit, ut citra dubitationem assereret: *Difficile est Hæreticum reperire, qui diligit Castitatem.* Ut verò nil aliud magis spectat Orcus lasciviâ, quam ut tandem pertingat ad ipsam Fidem extirpandam, *Exinanito, exinanito*

usque ad fundamentum in ea. Hæc sunt Luciferi imperia, quæ illi ejus ministri accipiunt, quorum operâ ad ever-

tenda per cuniculos munimenta utitur: ac proinde sicut Archistrategus, ad urbem aliquam œpugnandam, principio muros solo æquat, mox in ruinis pedem figit, ac tandem actis cuniculis propugnacula funditus subruit; ita Dæmon initio tum alijs, tum maxime fœdarum libidinum peccatis, velut tormentorum ictibus, rui-nas humanis in animis edit: his enim maximè franguntur: deinde longâ assuetudine stabilem in ijs locum occupat; tandemque, nisi validis eru-

ptionibus pedem referre cogatur, ipsa ad eò Fidei fundamenta suorum illorum fossorum operâ subruit. *Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea.* Quodsi cuniculi ignem non conceperint, & Fides stare pergat, non stabit tamen nisi infirma, multumque diminuta; juxta illud: *Diminuta sunt veritates à filijs hominum.* Creditur Deus, creditur DEO, sed non creditur in Deum, quam in rem ita S. Laurentius Justinianus loquitur. *Credere Deum, est credere eum esse: Credere Deo, est credere eum vera dicere: at credere in Deum, est credendo amare: credendo in eum ire.*

XV. Quid autem vobis videtur, Auditores Dilectissimi, an talis Fidei ope speratis salutem consequi æternam? Non aliud hoc foret, quam stultè credere, se remotâ aliqua è provinciâ Romam equo gypseo, aut ligneo perventurum. Non permittunt Leges, ut ille Medicus immunitate gaudeat, qui alijs curandis operam non dat: sed domesticos intra parietes Medicæ artis peritiam discit, & semper in umbra, nunquam in arenam progreditur, morborum phalangas oppugnaturus.

Similis ignominia eos manebit Christianos, qui extremo mundi judicandi die sperabunt propitium habere Judicem, propterea quòd vix quidquam præter pigrum Fidelis Christiani nomen, palàm professi sint. *Nescio vos, audient ex DEO: discedite à me omnes operarij Iniquitatis.* Facessite procul, vos qui ad pra-

Luc 13.
27. va vestra desideria explenda eratis centimani; ad illa autem edomanda ne unimani quidem. Si quem nostrum ferale hoc tenuit audire contingeret, quo quæso is animo esset futurus? quæ calamitas, nostræ illi comparari posset, descendere nos in inferni barathrum nostris accinctos armis?

Ezech.
32. 27. Descenderunt ad Infernum cum armis suis: cum illo inquam hominis Christiani caractere, cum illo Fidei scuto, quo nullum non hostem vincere, & de eo triumphare potuissemus?

Jac. 1. 4. Hæc est victoria, quæ vincit Mundum, Fides nostra. Nihil ita victorum triumphum exornat, quàm arma, ab hoste in acie abjecta. Sic etiam Fides, telum tam validum ad stygium hostem profigandum, pro trophæo Dæmonibus serviet, gloriosè jactantibus cladem Peccatoribus, in immane illud barathrum à se pertractis, illatam. P.ò quàm perulenter & arroganter insultabunt caracteri, quem à sacro Lavacro impressum, solumque superstitem, nulla æternitas delebit? Quo primum furore, mox etiam fastu, illum tanquam rem unicam sacram, in locum illum omnis calamitatis delatam, concubant; læti, quòd fœdissimis suis quodammodo pedibus proterere valeant eum, qui ut Dei filius, & æterni Regni hæres, ipsa etiam sidera pedibus substrata cernere potuisset.

XVI. Auditores Amantissimi, ne conditione unquam reddamur tam infelici ac deplorandâ, sequamur consulentem Apostolum, quia ita nos alloquitur: Vosmetipsos tentate, si estis in Fide, ipsi vos probate. Non satis est Fl-

dem nos habere, tanquam inanem & sterilem credulitatem; necesse est nos haberi à Fide, sic ut quidquid uspiam operamur, per ejus veluti manus transeat; cuncta ab ipsâ suos ad fines dirigantur, ad normam axiomatum ab ea præscriptorum exigantur.

XVII. Vosmetipsos tentate, si estis in Fide. Quæ futura esset vestra calamitas, si eos inter nati educati que, quibus veræ Fidei lumen illuxit, infelices essetis illismet, qui in Idolomania tenebris hæserunt; sic ut dum ipsi nihil vident, quia densam circa se noctem habent, vos cæcitate hoc minus miserandâ, quo magis sponte adamarâ, nihil cerneretis, quia oculos aperire piget? Quid futurum esset, si Fides vestra non haberet firmitatis fati, & si scientes volentes que admitteretis illas dubitationes, quæ nonnunquam animum vestrum sollicitant, sic ut fœdarum vestrarum Libidinis cloaca, ac putrida palus, non tantùm cœlestis hujus solis radios vaporibus suis eclipsaret, sed etiam penitus illum extingueret? & tamen eò nonnunquam pertingit, etiam inter Christianos, etiam inter Catholicos: quibus plus de hac gloriosa nomenclatione non relinquit, quàm ne ad fidei Quæsitorem Tribunal raptari debeant. Ceterùm Dubius in Fide: est Hæreticus, ut omnes vident; Quisquis vel unum aliquod Fidei dogma dubium & incertum existimat, inter rectè credentes jam locum non habet, quantumvis eorum è numero haberi velit, & talem se externis ritibus profiteatur.

XVIII. *Vosmetipfos tentate. si estis in Fide.* Discutite diligenter, an quæ credunt alij, vos fide humanâ tantùm teneatis, an verò Divinâ, illis assentiendo, quia Deus illa revelavit Ecclesiæ, Ecclesia autem vobis proposuit. *Habete Fidem Dei.* Id vobis incumbit; ut Fidem habeatis, quæ sit à Deo, ut principio & causâ efficiente; & quæ in Deum ut finem tendat: hanc si habere vos deprehenderit, ulterius discutite, an sit profunda, sic ut nolitis contenti esse notiâ quadam planè superficialiâ & credulitate rudi ac imperfectâ, absque eo quòd explicitè teneatis ullum eorum Dogmatum, ad quæ sigillatim credenda nemo Christianus non obligatur; quamvis eadem cognitione perfecta, & comprehensiva credere & capere non teneamur. *Vosmetipfos probate. si estis in Fide.* Scrutamini tandem, an Fides vestra sit fecunda, quæ Charitatis virtute producat fructus vitæ æternæ. *Verbum DEI operatur in vobis, qui credidistis.* An non pudet vos, Terram aspicere, quæ ob exigui luminis beneficium, quod extimam ejus superficië irradiat, nunquam non aliquid agit, sed tot identidem plantas, tot flores, tot poma, tot metalla g'gnit; cum interim Anima nostra tam multiplici luce, quàm Fides undique diffundit, illustrata, jaceat otiosa? Earum sit vitium fides humana, ut inducere homines possit ad tam multa gerenda negotia, ad ea aliorum arbitrio administranda: & Divina Fides, tanquam minorum vi-

rium, agat nihil, & omni difficultati cedat? Ante omnia tamen, nunquam animis vestris hic error inhæreat; etsi vita Christianum nihil speret, solo tamen nomine vos Redemptoris vestri gratiam promerituros. Quin imò non alia hujus erit nominis utilitas, quàm ut vos illi magis execrabiles ac detestabiles reddat. Qui foetet instar hirci, si unguenta odorifera corpori illinat, foetebit turpius. Nec aliter se res nostra habet. Suave illud Balsamum Sacrificiorum, Sacramentorum, ipsæ tam odorifera Baptismi undæ, ad nihil servient, Christianis his Nominalibus, quàm ut odore magis ingrato offendant Judicem, qui severius in illos, quàm in ipsos ethnicos animadvertet. *Disco vobis: Tyro & Sidoni remissus erit in die judicij quàm vobis.* Non aliter ac Leges Civiles pœnâ ordinariâ mulctant adultos, impuberes autem mitiore; cum hos nondum eâ, quàm illos, Legum violatarum notiâ præditos supponant.

XX. *Vosmetipfos tentate, si estis in Fide.* Non sufficiat vobis hoc in negotio obiter in animum vestrum introspexisse, *Tentate, & probate.* Res prosperæ vobis serviant, ut vos *Tentare*, adversæ verò ut *probare* possitis; ut quavis in tempestate DEO perinde Fideles radici Fidei firmæ, profundæ, fecundæ, inserere firmiter possitis arborem vitæ nunquam defitura.

DIS-